

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ปัจจุบันมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง ด้วยความเจริญทางวิทยาศาสตร์ และ เทคโนโลยีที่เชื่อมโยงโลกเข้าด้วยกัน ในลักษณะของโลกไร้พรมแดน มีการไหลเวียนอย่างเสรีและ ไร้ขีดจำกัดที่มีฐานของความรู้การศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาและความเจริญก้าวหน้า ดังกล่าวในห้วงสิบปีที่ผ่านมาเกิดการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจสังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ความรู้ที่เป็นกลไกและฐานการพัฒนาดังกล่าว มีบทบาทอย่างสำคัญ ในทุกภาคส่วนและได้รับความสำคัญเพิ่มมากขึ้นมิเฉพาะแต่ในสถานศึกษา แต่ครอบคลุมในทุกมิติ ทุกองค์กรทุกกิจกรรม ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เป็นต้น โลกยุคปัจจุบันและอนาคตจึงเป็นโลกของการแสวงหาความรู้ และใช้ความรู้เป็นฐานอย่าง เข้มข้น เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน และยั่งยืนของแต่ละประเทศ ดังนั้น เมื่อโลกก้าวเข้าสู่สังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ จึงเป็นแรงผลักดันให้เกิดการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ ที่เรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของมนุษย์และพลโลกมากขึ้น ตามไป ด้วย พิณสุดา สิริธรรมศรี (2552, หน้า 1)

การศึกษาในอนาคตสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของ “เครือข่ายการเรียนรู้” ที่มีการ ประสานสัมพันธ์กัน และใช้ความหลากหลายขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้เป็นประโยชน์อาทิ โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน สื่อมวลชน องค์กรศาสนา ภาคเอกชน องค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์และ องค์กรเฉพาะกิจอื่นๆ ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายข้อมูลจากทั่วโลกมาใช้ให้ เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยกันจัดการศึกษาสนองกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายทั้ง การศึกษาต่อเนื่องในระบบปกติที่ต้องปรับให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กยิ่งขึ้น การศึกษาและ ฝึกอบรมระยะสั้น ตลอดจนการฝึกอบรมในสถานที่ทำงานเพื่อพัฒนา “แรงงานที่ผลิตเป็น” ให้แก่ ภาคการผลิตต่างๆ ที่ต้องมีการปรับตัวและแข่งขันอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการศึกษาที่มาจากฐาน ครอบครัวและชุมชน “เพื่อสร้างความมั่นใจและการเคารพซึ่งกันและกันในสังคมเพื่อสร้างความ ภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรีและความสามารถพึ่งตนเองได้” ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้น

ในโลกปัจจุบัน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างรุนแรง หากที่จะหลีกเลี่ยงได้ แต่การจะดำรงตนให้อยู่รอดได้ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อไปพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพมาตรา 22 ไม่ได้กล่าวโดยตรงว่า ต้องยึดหลักนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอนเพราะอาจจะสร้างปัญหาเชิงกฎหมายในการบังคับใช้และการตีความ นอกจากนั้นในปรัชญาการเรียนการสอนควรหลีกเลี่ยงแนวคิดแบบสุดโต่งที่แยกขั้วระหว่างการเรียนของนักเรียนและการสอนของครูมาตรา 22 จึงกล่าวอย่างเป็นกลางๆ ไว้โดย "ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด"

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้นครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ) การบริหารงานวิชาการเป็นงานหนึ่งในหลายๆ งานในหน่วยงานหรือสถานศึกษา ซึ่งนักการศึกษาให้ความหมายไว้นานาทัศนะ ภิญ โญ์ สาทร (2546, อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมย์, 2552, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีแก่นักเรียน และมีประสิทธิภาพสูงสุด หวน พินธุพันธ์ (2549, หน้า 4) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึงกระบวนการปรับปรุงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ต้องมีองค์ประกอบในหลายๆ ด้าน อาทิ ต้องมีการควบคุม ดูแลการจัดอุปกรณ์การเรียน การจัดแบบเรียน คู่มือครู เพื่อแพร่งานวิชาการการวิจัยค้นคว้า ตลอดจนการนิเทศ และปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีภารกิจกิจกรรมทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนจึงสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง

กระบวนการจัดกิจกรรมในงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาและเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ กระบวนการดังกล่าวนี้ ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบโครงสร้าง และการกำหนดบทบาทหน้าที่ การจัดดำเนินงานทางวิชาการ การผลิตสื่อและอุปกรณ์การศึกษา การวัดและประเมินผล การจัดบรรยากาศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การจัดแหล่งหรือศูนย์สารสนเทศ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ และการนิเทศภายในเพื่อให้งานวิชาการมีคุณภาพ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง ในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องบริหารงานทั้งสี่ฝ่ายงานให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นงานสร้างทักษะด้านภูมิปัญญาให้เด็กได้มีความรู้ความสามารถใน การแก้ปัญหา รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดีมีเหตุผล สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขผู้บริหาร โรงเรียนจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนควรจะต้องมีการบริหารระบบคุณภาพ เพื่อจะทำให้ประชาชนมั่นใจว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงที่ทางโรงเรียนต้องกำหนดมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ โดยใช้การบริหารระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการนำปัจจัยป้อนผ่านกระบวนการแล้วได้ผลผลิต ซึ่งจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าการบริหารระบบคุณภาพ ซึ่งได้รับแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กร (Organization Development)

สืบเนื่องจากการรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 รอบสาม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี แต่ด้านผู้เรียนโดยเฉพาะมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรและมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ยังอยู่ในระดับพอใช้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2551-2555) และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกือบทุกกลุ่มสาระวิชา โดยเฉพาะกลุ่มสาระวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และผลการทดสอบ

ระดับชาติ (NT) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ ยังอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง และจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับท้องถิ่น (LAS) ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังอ่านหนังสือไม่ค่อยออก เขียนหนังสือไม่ค่อยได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2) ซึ่งอุบลรัตน์ บุญลือ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 2 ได้เขียนไว้ในบันทึกการตรวจเยี่ยม โรงเรียนเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2558 ว่า นักเรียนชาวเขาเผ่าม้งจะมีปัญหาการเขียนภาษาไทยตามตำเนียงที่ออกเสียงและเด็กชาวเขาเผ่าม้งทุกคนมีปัญหาการพูดไม่ชัด ได้แก่ พยัญชนะ และเสียงสระ ดังนั้นภาษาจึงเป็นสาเหตุหนึ่งของความสำเร็จและความล้มเหลวในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและผู้ปกครองชาวเขาเผ่าม้งทำให้มีผลเชื่อมโยงไปถึงการเขียน ดังนั้นครูจึงควรเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติการพูดและเขียนให้บ่อยๆ จากคำแนะนำของ อุบลรัตน์ บุญลือ ศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดากเขต 2 สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับงานวิชาการของ โรงเรียน จะเห็นว่าสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากสภาพปัญหา ดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุให้ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาสภาพและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 ตลอดจนข้อเสนอแนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้ทำการศึกษาเนื้อหาในประเด็นต่อไปนี้

1. ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้กรอบการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29-31) มีทั้งหมด 17 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. ด้านการนิเทศการศึกษา
10. ด้านการแนะแนว

- การศึกษา
11. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
  12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
  13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
  14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
  15. ด้านการจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
  16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
  17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

1.2 ประชากร / กลุ่มตัวอย่าง

- 1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ทั้งหมดจำนวน 350 คน
- 1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553) จำนวน 183 คน

1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

- 1.3.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าม้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2
- 1.3.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2. ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้กรอบการบริหารงานวิชาการ 17 ด้าน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 29-31) มีทั้งหมด 17 ด้าน โดยพิจารณาจาก การบริหารงานคุณภาพ ตามวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมिंग ได้แก่

1. ด้านการพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนา
สาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. ด้านการนิเทศการศึกษา
10. ด้านการแนะแนว
11. ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน

การศึกษา

12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั

องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

สถานศึกษา

2.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยแนวทางการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตาก เขต 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 17 คน

2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
ที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตาก เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหาร หมายถึงการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ การจัดการ การดำเนินงานตามแผนและมีระบบควบคุมดูแลเพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงยึคบริบทขององค์กรทั้งด้านทรัพยากร และ บุคลากรในองค์กรที่มีอยู่โดยพิจารณาจาก การบริหารงานคุณภาพ ตามวงจรคุณภาพ PDCA ของเดมิ่ง ดังนี้

1.1 Plan (วางแผน) หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึง การกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการ ดำเนินงาน Plan การจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมาย กำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา การดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้ การเขียนแผน ดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้ เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต และช่วยลดความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

1.2 Do (ปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การดำเนินการตามแผน อาจประกอบด้วย การมี โครงสร้างรองรับ การดำเนินการ เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ ซึ่งคณะเราก็มีการ จัดตั้งไว้อยู่แล้วจะต้องมีวิธีการดำเนินการ

1.3 Check (ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน) หมายถึง การประเมินแผน อาจประกอบด้วย การประเมิน โครงสร้างที่รองรับ การดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการ ดำเนินงาน และการประเมินผลของ การดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าว สามารถทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้นๆ ซึ่งเป็นลักษณะของ การประเมินตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ อีกรูมาประเมินแผน หรือไม่จำเป็นต้อง คิดเครื่องมือหรือแบบประเมิน ที่ยุ่งยากซับซ้อน

1.4 Act (ปรับปรุงแก้ไข) หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการ ประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน ใดที่ควร ปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบ การดำเนินการ ใหม่ที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการในปีต่อไป

2. งานวิชาการ หมายถึงงานที่รวมภารกิจหลักของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่บ่งบอกถึง ปรัชญา จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับบริการซึ่งได้แก่นักเรียนหรือบุคคลในชุมชน ได้รับการพัฒนาตนเองด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ในศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายและ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยเฉพาะ งานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการถ่ายทอดความรู้ไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือผู้เรียน การจัดสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การวัดผลและประเมินผล การประกันคุณภาพรวมถึงการจัดบรรยากาศเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ

3. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง วิธีการดำเนินงานตามขอบข่ายการบริหารงานด้าน วิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง แบ่งออกเป็น จำนวน 17 ด้าน โดยมีการวางแผนการทำงาน การดำเนินงาน การติดตาม และประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาประกอบด้วย

3.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น โดยกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถานศึกษาในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อกำหนดจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ

3.2 การวางแผนงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูล และกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ

3.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกช่วงชั้น ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.4 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง โดยสถานศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การสอนและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมาย รวมถึง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตร สถานศึกษาและรายงานผล

3.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล กัน

3.6 การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน โดยการจัดทำเอกสาร หลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา วัดผล ประเมินผล เทียบ โอนประสบการณ์ ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน

3.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษามีการกำหนด นโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงาน ของนักเรียนครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา การพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้

3.8 การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ มีการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3.9 การนิเทศการศึกษา โดยการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีการจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา

3.10 การแนะนำ โดยการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะนำเป็น องค์ประกอบสำคัญ คู่มือ กำกับนิเทศ ติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะนำ

3.11 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยสถานศึกษามีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

3.12 การส่งเสริมชุมชน ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนและ สถานบันอื่น เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

3.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ตลอดจน ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและ มีส่วนในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

3.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยการจัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจการ เพิ่มความพร้อมและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษา กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

3.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การศึกษาและวิเคราะห์ระเบียบและแนวปฏิบัติ และประเมินผลเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษาและนำไปแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป

3.16 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาจัดทำและพิจารณาคุณภาพ หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสืออ่านประกอบแบบฝึกหัดใบงานใบความรู้เพื่อใช้ ประกอบการเรียนการสอน

3.17 การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะนึ่งและเทคโนโลยี รวมถึงการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากร

4. สภาพการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าม้งที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2

5. ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่างๆ ที่ทำให้การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้อ่างไว้ ของสถานศึกษาที่มีนักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าม้งที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2

6. แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้งตามกรอบการบริหารงานวิชาการ 17 ด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการและพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

7. สถานศึกษาที่มีนักเรียนชาวเขาเผ่าม้ง หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าม้งมากกว่าร้อยละ 50 ในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 จำนวน 11 โรงเรียนซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนบ้านป่าคาใหม่ โรงเรียนบ้านร่มเกล้า 3 โรงเรียนบ้านร่มเกล้า 4 โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 4 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 1 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 2 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 3 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 4 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 5 โรงเรียนรวมไทยพัฒนา 6 และโรงเรียนไทยราษฎร์ศิริ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาของสถานศึกษาที่มีนักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าม้ง รวมทั้งแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนเป็นชาวเขาเผ่าม้งที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอพบพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดาก เขต 2 รวมทั้งยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับองค์กรอื่นๆ ที่สนใจได้นำไปใช้พัฒนาต่อไป